

Küçükçekmece Havzası

MAR019

Çok Acil Gerileme (-2)

Karabatak (*Phalacrocorax carbo*) © Tamer Zeybek

Yüzölçümü : 11715 ha
Boylam : 28,72°D
Enlem : 41,10°K
Yükseklik : 0 m - 230 m
il(ler) : İstanbul
ilçe(ler) : Çatalca, Gaziosmanpaşa, Küçükçekmece, Büyükçekmece, Avcılar
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı

■ **Alanın Tanımı**: ÖDA; İstanbul'un 15 kilometre batısında, Avcılar ve Küçükçekmece ilçe sınırları içinde yer alır. Alanı Sazlidere, Nakkaşdere ve Hadımköy dereleri besler. En derin noktasi 20 metrelik hafif tuzlu bir dalyan olan Küçükçekmece Gölü'nün etrafı, kalkerli mera toplulukları, kuru fundalıklar ve tarım arazileriyle çevrilidir. Kapıkule ve Eskiköy sınır kapılarına bağlanan demiryolu hattı Küçükçekmece Gölü'nün doğu ve kuzey kıyıları izlemektedir. Gölün güney sahili ise Marmara Denizi'ne paralel ince bir sahil şeridiyle çevrilidir. Göl, kış aylarında yüksek sayılarda sığınağı barındırır.

■ **Habitatlar**: ÖDA, göl ekosistemi, tarım alanları, sazlık alanlar, maki toplulukları, kuru fundalıklar, meşe ormanları ve küçük yerleşim birimlerinden oluşur. Hafif tuzlu bir dalyan olan Küçükçekmece Gölü'nün kuzeyindeki Altınşehir ve batıdaki Firuzköy kıyılarında geniş sazlıklar bulunmaktadır. Bölgede doğal yapısını korumuş başlıca alanlar gölün doğu kıyısında bulunan Çekmece Nükleer Araştırma Merkezi ve askeri alan sınırları içindeki yerlerdir. Gölün özellikle batı kesiminde tarım için elverişli geniş araziler bulunur. Göl kıyısının kuzeyinde, bir kısmı çamura batmış olan antma tesisi dolgu, yapay kum ve çamur düzlükleri, gölcükler, sazlar kuş türleri için önemli bir yaşam alanı sağlamıştır.

■ **Türler**: ÖDA, farklı tür gruplarını bir arada barındıran sulakalan sistemidir. Alanda, dünyada dar bir dağılıma sahip olan *Veronica turilliana* adlı bitki türü ÖDA kriterlerini sağlamaktadır.

Sukuşları için önemli üreme ve kışlama alanıdır. Küçükçekmece Gölü, göç döneminde küçük karabataklar (*Phalacrocorax pygmeus*) ve binlerce leylek (*Ciconia ciconia*) için önemlidir. Alan ayrıca karabatak (*Phalacrocorax carbo*) ve nesli küresel ölçekte tehlike altında olan dikkuyruğun (*Oxyura leucocephala*) kışlama popülasyonları için de önemli bir sulakalandır.

ÖDA, nesli küresel ölçekte tehlikede olan beyazkesici dişli körfare (*Nannospalax leucodon*) memeli türünü barındırır. Nakkaşdere üzerinde nadir bir tür olan benekli kaplumbağa (*Emys orbicularis*) yaşamaktadır.

Bavius (*Pseudophilotes bavius*) ve yalancı apollo (*Archon apollinus nikodemusi*) adlı kelebek türleri için önemli bir yayılış alanıdır.

■ **Alan Kullanımı**: Küçükçekmece Gölü'nün çevresi eğitim, araştırma ve konut amaçlı yerleşim alanlarıyla çevrilidir. Gölde balık avı yapılmaktadır ve kıyısında balıkçı bannakları bulunur. ÖDA'nın kuzeyinde çayır ve fundalıklarla kaplı meralarda azalmakla birlikte hayvancılık yapılmaktadır.

■ **Tehditler**: Alan üzerindeki en ciddi tehdit kirliliktir. Çekmece Nükleer Araştırma Merkezi laboratuvarının sıvı atıkları 1997 yılına kadar göle boşaltılmıştır. Eski Halkalı çöplüğünden sızan suların, yeraltı suyu ile etkileşerek göle akma olasılığı halen mevcuttur. Göl çevresindeki endüstriyel tesisler ile kara ve deniz ulaşım araçlarının atıkları nedeniyle gölde ağır metal kirliliği oluşmuştur.

Gölün kıyıları antma tesisi inşaatı, TEM otoyolunun yapımı ve yerleşime açma maksadıyla doldurulmuştur. D-100 (Eski adıyla E5) karayolu ve bağlantı yollarının inşası bölgenin doğal yapısına büyük zarar vermiştir. Gölün kuzeyinde bulunan toplu konutların mera alanlarına doğru genişlemesi alanı uzun vadede tehdit etmektedir. Alanın kuzey ve batı kesimlerinde yasadışı avcılık sürmektedir.

■ **Koruma Çalışmaları**: Küçükçekmece Doğa Koruma ve Havacılık Derneği, alanda çeşitli etkinliklerle kirlilik sorununa ve sazlıkların önemine dikkat çekmiştir. İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) ve Küçükçekmece Belediyesi, gölü besleyen dereler üzerine kolektör kurma çalışmalarına devam etmektedirler ve projenin iki yıl içinde tamamlanması beklenmektedir. TÜBİTAK ve Yıldız Teknik Üniversitesi ortaklaşa olarak "Küçükçekmece Havzası'nda Çevre Yönetim Modelinin Geliştirilmesi" adlı bir proje yürütmektedir.

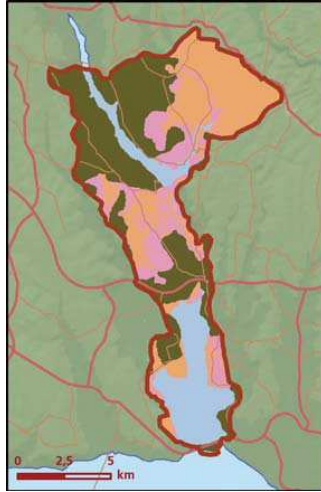
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

İstanbul Valiliği; İstanbul Büyükşehir Belediyesi; İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) Genel Müdürlüğü; İstanbul Üniversitesi Çevre Mühendisliği Bölümü; Yedi Tepe Üniversitesi Çevre Mühendisliği Bölümü; Çekmece Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi; Avcılar Belediyesi; Küçükçekmece Belediyesi; İstanbul'un Su Girişimi; Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Kurumu (TÜRÇEK); İstanbul Kuş Gözlem Topluluğu.

■ **İlhan Çelikkoba**

Küçükçekmece Havzası önemli doğa alanı topografya haritası

Küçükçekmece Havzası önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Acıbalık (*Rhodeus sericeus amarus*) © Murat Bozdoğan

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Veronica turrihana</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
 <i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	6000 Birey (Göç)	A3, B3, CI, C3
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Emberiza hortulana</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	5-10 Çift (Üreme)	CI
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	36 Birey (2005 Kışlama)	A1, B1, CI
<i>Phalacrocorax pygmeus</i> - GD, Avrupa ve Türkiye	0	0	LC	LC	126 Birey (1995 Göç)	CI
<i>Phalacrocorax carbo</i> - Karadeniz ve Akdeniz	0	0	LC	LC	10200 Birey (1993 Kışlama)	B3, C3
 <i>Nannospalax leucodon</i>	0	0	VU	-	Var	A1
 <i>Triturus karelinii</i>	0	0	LC	LC	Var	CI
 <i>Aphanius fasciatus</i>	0	0	DD	LC	Var	CI
<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	0	0	LC	-	Var	CI
 <i>Archon apollinus nikodemusi</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2, CI
<i>Erebia medusa</i> - Balkanlar ve K. Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Euphydryas aurinia</i> - Kuzey ve Doğu Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1, CI
<i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, CI
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1